Легендарний козак Морозенко (за переказом «Ой Морозе-Морозенку»)

Багато пісень, дум, легенд склав український народ про подвиги своїх кращих синів. Серед них знаходимо й ім’я Морозенка. Хто ж він, цей сміливий козак, слава про якого дійшла до наших днів і подвиг якого оспівав народ у своїх творах?

Полковник Морозенко — учасник Народно-визвольної війни українців проти польської шляхти у 1648—1654 роках.

Говорять, походив він з польського шляхетського роду. Прийшов до козаків Станіславом Морозовицьким, а слави здобув як Нестер Морозенко. Був він надзвичайно сміливим, відзначався нечуваною хоробрістю й завзятістю. Вороги навіть. імені його боялися, а козаки безмежно поважали й любили свого командира, Готові були йти за ним у вогонь й у воду. Де пролітала кіннота Морозенка, там поле бою залишалося усіяне трупами ворогів.

Легенда наділяє персонажа вдачею, адже вороги не раз і не два підсилали куплених золотом найманців убити героя. На нього й засідки влаштовували, й таємних убивць засилали на полковника, й тричі стріляли в нього. Та Морозенко сміявся: «Козацьке тіло шляхетська куля не бере».

А загинув герой 1649 року під Збаражем. Це була вдала для козаків битва. Вони тісно обложили місто з усіх боків. Неодноразово уславився й Морозенко із своїм полком, який діяв злагоджено й чітко, що свідчило про талант командира.

За легендою, Ярема Вишневенький, зрадник і кат України, попросив у замок послів для переговорів. Богун був проти, вбачав у цій пропозиції підступ. Хмельницький теж сумнівався, але йому шкода було пролитої козацької крові, тож він і подівався хоч якось уберегтися від зайвих втрат.

Тоді виступив наперед Морозенко й сказав: «Пошліть мене, батьку Хмелю, і ни, чесне товариство, до пана Вишневецького».

Як побачили поляки, хто до них їде, вжахнулися й скипіли ненавистю. Підло відкрили стрілянину по послах Хмельницького. Кілька куль улучило в Морозенка - в голову, в живіт і в серце. Та не впав одразу козак, а ступив ще кілька кроківнапрямку до замку. Злякалися ляхи і повтікали. А з неба полився рясний дощ, шився сильний вітер. Небо й земля оплакували сміливого лицаря.

Під прикриттям зливи перенесли козаки тіло полковника в козацький стан. Поховали його з почестями. Навіть гетьман заплакав над тілом звитяжного лицаря. У труну йому поклали шаблю, подаровану Хмельницьким. Насипали над трупою високу могилу. По всій Україні залунала пісня:

Ой, Морозе, Морозенку! Ти славний козаче!

За тобою, Морозенку, вся Вкраїна плаче.

Кажуть, що похований Морозенко під селом Китівцями. Там височіє могила, тім же знайдено й козацьку шаблю. Може, Морозенкову?